

ПРОЗА-ПАЭТЫЧНЫ ІДЫЯСТЫЛЬ У. КАРАТКЕВІЧА Ў АСПЕКЦЕ ЎНУТРАНАЙ ІНТЭРТЭКСТУАЛЬНАСЦІ

У артыкуле вызначаюцца параметры апісання проза-паэтычнага ідыястылю У. Караткевіча ў аспекце ўнутранай інтэртэкстуальнасці на наступных узроўнях: канцэптуальным, вобразным, жанрава- і тэматычна-тэкставым. Даследаванне проза-паэтычнага ідыястылю (ПП) У. Караткевіча, які ў сукупнасці ўяўляе сабой двухадзіны паліжанравы (проза + паэзія) феномен, з'яўляецца перспектыўным з прычыны нераспрацаванасці мадэлі комплекснага аналізу поліжанравага ідыястылю.

Уводзіны

Даследаванне мовы мастацкіх тэкстаў звязана з паняццем індывідуальнага стылю (ідыястылю), якое “з'яўляецца скрозь і пранікае ўсюды, дзе складаюцца ўяўленні аб індывідуальнай сістэме сродкаў выражэння і адлюстравання, выразнасці і вобразнасці, супастаўленай ці супрацьпастаўленай іншым аднародным сістэмам” [1, с. 8]. У якасці важнай лінгвастылістычнай катэгорыі індывідуальны стыль неаднаразова становіўся аб'ектам аналізу. Так, сярод айчынных манаграфічных даследаванняў, прысвечаных ідыястылям асобных аўтараў, можна прыгадаць работы Т.У. Балаш “Лингвоконцептуальный анализ художественного текста” [2], Д. Бугаёва “Паэзія Максіма Танка” [3], В.А. Маславай “Поэт и культура: Концептосфера Марины Цветаевой” [4], І.Я. Навуменкі “Змітрок Бядуля” [5], В.П. Рагойшы “Слядамі знічкі: Пра Сяргея Палуяна” [6] і інш.

Аб'ектам вывучэння ў такога роду даследаваннях звычайна становіцца творчасць або пісьменнікаў-празаікаў, або паэтаў, або драматургаў. Разам з тым індывідуальна-аўтарская канцэпцыя свету можа рэпрэзентавацца адным і тым жа мастаком слова і ў прозе, і ў паэзіі, і ў драматургіі. У рускай літаратуры – гэта, напрыклад, творчасць А.С. Пушкіна, І.С. Тургенева, Б.Л. Пастернака, І.А. Буніна і інш. Для беларускай літаратуры і культуры адным з найбольш яркіх прыкладаў такога плану з'яўляецца літаратурна-мастацкая спадчына Уладзіміра Караткевіча. Як піша В.К. Шынкарэнка, “Уладзімір Караткевіч нарадзіўся і сцвердзіўся як мастак дэля таго, каб яшчэ раз нам прыгадаць, што ўдалеч кожны мусіць ісці сваім адметным шляхам, несучы ў сэрцы любасць да ўсяго людства, адчуваючы асабістую непаўторнасць і памятаючы пра незвычайнасць іншых, узбагачаючыся

стварэннямі геніяў усяго свету праз усведамленне духоўнасці і годнасці здабыткаў роднай зямлі” [7, с. 53].

Разам з тым значым, што лінгвістылістычнае апісанне ідыястылю У. Караткевіча не атрымала, на наш погляд, дастатковай увагі вучоных. Часцей за ўсё даследчыкамі разглядаліся некаторыя творы ў пэўных літаратуразнаўчых і мовазнаўчых аспектах (пытанні жанравай і стылявой разнастайнасці, элементы вобразнай сістэмы, фальклорныя традыцыі, мастацкі пераклад і інш.). Сярод такіх прац можна адзначыць літаратуразнаўчыя работы А. Вераб’я “Рыцар Беларусі: роздум пра творчасць У. Караткевіча” [8], Ю.М. Літвінавай “Фальклорныя традыцыі ў паэзіі Уладзіміра Караткевіча” [9], А. Русецкага “Уладзімір Караткевіч: праз гісторыю ў сучаснасць” [10] В.К. Шынкарэнка “Пад ветразем добра і прыгажосці: Жанрава-стылявыя асаблівасці прозы У. Караткевіча” [11] і інш.

Сярод лінгвістычных работ, прысвечаных асобным аспектам аналізу ідыястылю пісьменніка, можна адзначыць даследаванні П.П. Жаўняровіча “Публіцыстыка Уладзіміра Караткевіча: моўны факт у вызначэнні жанру” [12], В.І. Луцанкава “Лексическая организация текста: В творческой лаборатории В. Караткевича” [13], С.М. Лясовіч “Сістэма колераабазначэння ў мове твораў Уладзіміра Караткевіча: Структурна-семантычны, функцыянальны і кагетыўны аспекты” [14] і інш.

Вывучэнне праблемы “літаратурнага білінгвізму” (паэзіі і прозы аднаго аўтара) прыводзіць да неабходнасці пабудовы мадэлі комплекснага аналізу поліжанравага ідыястылю. Вершы і проза аднаго аўтара ўтвараюць адзіную моўную прастору, межы якой паміж асобнымі сферамі разумеюцца ў адзінстве, як утвараючыя яго ўнутраную форму. На наш погляд, асаблівую цікавасць для далейшага даследавання творчасці У. Караткевіча і ў цэлым для лінгвістычнай стылістыкі і паэтыкі прадстаўляе феномен проза-паэтычнага ідыястылю, які ў сукупнасці ўяўляе сабой двухадзінае поліжанравае ўтварэнне (проза + паэзія). Такі аналіз прадугледжвае вывучэнне асаблівасцей ідыястылю прозы і ідыястылю паэзіі аўтара ў дыялектыцы агульнага і прыватнага, універсальнага і спецыфічнага і з’яўляецца навукова перспектыўным, улічваючы тое, што мадэль комплекснага даследавання поліжанравага ідыястылю аднаго аўтара да гэтага часу ў лінгвістыцы не распрацавана.

Мэта гэтай работы – выяўленне асноўных параметраў, згодна з якімі можна ажыццявіць сістэмнае апісанне проза-паэтычнага ідыястылю У. Караткевіча ў аспекце ўнутранай інтэртэкстуальнасці.

Асноўная частка

Нягледзячы на тое што да гэтага часу няма адзінай пазіцыі ў вызначэнні істотных рыс катэгорыі ідыястылю і ў выкарыстанні самога гэтага тэрміна (параўн.: стыль, ідыястыль, стылявая манера, індывідуальны стыль, ідыялект), што згаданая праблема пазначана адноснай маладосцю, погляды даследчыкаў на яе даволі падобныя. Так, паводле В.В. Вінаградава, “стыль пісьменніка – гэта сістэма індывідуальна-эстэтычнага выкарыстання ўласцівых дадзенаму перыяду развіцця мастацкай літаратуры сродкаў славеснага выражэння” [15, с. 85]. У энцыклапедыі “Кругасвет”, змешчанай у Інтэрнэце, прыводзіцца наступнае вызначэнне: “ідыястыль (індывідуальны стыль), сістэма змястоўных і фармальных лінгвістычных характарыстык, уласцівых творам пэўнага аўтара, якая робіць унікальным увасоблены ў гэтых творах аўтарскі спосаб моўнага адлюстравання” [1].

Тэрмін “ідыястыль” суадносіцца таксама з паняццем “ідыялект”. У тэорыі мастацкай літаратуры розніца паміж імі ў агульным выглядзе заключаецца ў наступным. Пад ідыялектам пэўнага аўтара разумеецца ўся сукупнасць створаных

ім тэкстаў у зыходнай храналагічнай паслядоўнасці (альбо ў паслядоўнасці, якая санкцыянавана самім аўтарам, калі тэксты падвяргаліся пераапрацоўцы). Пад ідыястылем разумеецца сукупнасць глыбінных тэкстапараджаючых дамінант і канстант пэўнага аўтара, якія абумовілі з'яўленне гэтых тэкстаў іменна ў такой паслядоўнасці [1]. Ідыястыль рэканструіруецца па матэрыяле ідыялекту – сукупнасці моўных форм “індывідуальнага маўлення” (В.В. Вінаградаў). З пункту гледжання В.І. Северскай, С.Ю. Прэабражэнскага, ідыялект уяўляе сабой адну з магчымых з'яў сістэмы паэтычнай мовы, якая складаецца ў выніку засваення яе структуры. “Ідыястыль з'яўляецца адначасова і стылем мовы, і стылем маўлення, які дыферэнцыруецца на аснове структурных або канструктыўных супрацьпастаўленняў і суадносінаў паміж прыватнымі сістэмамі выражэння” [16, с. 147].

Такім чынам, ідыястыль уяўляе сабой сукупнасць лінгвістычных і экстралінгвістычных аспектаў (творчая індывідуальнасць аўтара + сродкі яе выражэння).

Вылучаюць некалькі падыходаў да вывучэння ідыястылю пісьменніка:

- семантыка-стылістычны – вызначэнне сістэмы славесных форм у іх эстэтычнай арганізаванасці (звязаны з імёнамі Б.А. Ларына, В.В. Вінаградава, Г.В. Вінакура, С.В. Векавой, М.Б. Барысавай, Л.І. Данецкіх, Г.А. Ліліч і інш.);
- лінгва-паэтычны – арыентаваны на ідыястыль як спосаб выражэння зместу тэксту (працы В.П. Грыгор'ева, Ю.С. Язікавай, Н.А. Купіной і інш.);
- камунікатыўны – аналіз ідыястылю з улікам структуры, семантыкі, прагматыкі тэксту (Н.С. Болатнава, І.Я. Чарнухіна, К.Ф. Сядоў, І.І. Бабенка і інш.);
- сістэмна-структурны – аналізуе мову мастацкіх твораў з пункту гледжання праяў сінтагматыкі і парадigmatыкі тэксту (Ю.М. Лотман, В.Р. Рэўзіна, С.Ц. Залян, В.І. Северская, С.Ю. Прэабражэнскі, А.К. Жалкоўскі, Ю.К. Шчаглоў і інш.).

Непасрэдна з паняццем ідыястылю звязана праблема вывучэння дыялагічных адносінаў тэкстаў. Тэкст, асабліва мастацкі, не існуе ізалявана, а ўступае ў дыялог з іншымі тэкстамі, што прыводзіць да разгляду дыялогікі тэксту як бясконцамернай сэнсавай прасторы [17, с. 8], дзе неабходна ўлічваць многа складнікаў: вертыкальны кантэкст, фонавыя веды, агульны код і інш. [18, с. 340]. Пад дыялогікай тэксту разумеецца канвергентная сукупнасць непаўторных выказванняў, якія знаходзяцца ў адным бясконцым сэнсавым полі [17, с. 8], а дыялог разглядаецца ў шырокім бахцінскім разуменні як дыялогіка тэксту: “зыходная кропка – дадзены тэкст, рух назад – мінулыя тэксты, рух уперад – прадугадванне новага тэксту” [19, с. 364]. Вынікам дыялагічнага кантакту і ўзаемадзеяння з'яўляецца “разгерметызацыя” тэксту, бо тэкст як бы страчвае свой сэнсавы цэнтр і ўступае ў дыялагічныя адносіны “жывога падабенства” з другімі тэкстамі [20, с. 130-131]. Такім чынам, “тэкст, як трохвектарная дыялагічная арыентаваная семантычная адзінка, – гэта інтэгральная ўпарадкаваная сукупнасць камунікатыўных элементаў, якія перайначаны ў сэнс” [17, с. 25].

Сашчэпліванне (дакрананне, сутыкненне) тэкстаў можа адбывацца пры дапамозе разнастайных сродкаў і спосабаў. “Пад інтэртэкстуальнасцю разумеецца ўключэнне ў тэкст альбо цэлых іншых тэкстаў з іншым суб'ектам маўлення, альбо іх фрагментаў у выглядзе маркіраваных ці немаркіраваных, перайначаных ці нязменных цытат, алюзій і рэмінісцэнцый” [19, с. 364].

Праяўленні інтэртэкстуальнасці ў ППІ У. Караткевіча вельмі разнастайныя. Прывядзём прыклады некаторых з іх на матэрыяле рамана “Каласы пад сярпом тваім”, у якім апісваецца папярэдадзень паўстання 1863 г.

Галоўны герой дзейнічае ў творы побач з гістарычнымі асобамі, сярод якіх – Кастусь і Віктар Каліноўскія, Валугеў, Мураўёў, Шаўчэнка (пра сутнасць і справы якіх мы даведваемся ў ходзе аповеду), С. Баброўскі, І. Пуцілін (постаці менш вядомыя сярэдняму чытачу ХХ ст., што прадбачыў творца і таму напрумаю ўступіць ў дыялагічныя адносіны з суразмоўнікам – пры дапамозе зносак, у якіх даюцца гістарычныя звесткі з аўтарскімі каментарыямі: «*Пуцілін Іван – наглядчык маскоўскай паліцыі, пазней начальнік вышукной паліцыі ў Пецярбургу. “Рускі Шэрлак Холмс”*» [21, с. 140]).

Сапраўднасць эпохі падкрэсліваецца ўжываннем назваў журналаў, кніг, суполак («*Северная пчела*», «*Зямля і воля*» і інш.), у некаторых выпадках гэта служыць сродкам стварэння гумару: «*Шчаўкунчыкі замшэлыя... Своеасаблівы “гоцкі альманах” Дэбрэ з Дзебраў. Рыцары маннай кашы і таркаванай морквы*» [21, с. 285], а для тлумачэння сутнасці сарказму аўтар дае свае заўвагі ў зноскі: «*Дыпламатычны штогоднік (пачатак выдання – 1763 г.), які сачыў за генеалогіяй вышэйшай еўрапейскай арыстакратыі. Акрамя друкавання звестак аб ёй займаўся генеалагічнымі даследаваннямі, пошукамі і геральдыкай. Дзебры – мяшчанскі раён пад Магілёвам, раней – разбойніцкае ўрочышча. Дэбрэ – кніга англійскага пэрства*» [21, с. 285].

Мае свае адметнасці і мова рамана: ён напісаны на беларускай мове, але мае ўкраіны рускай (на ёй размаўляюць прыхільнікі царскага ўраду і абвясчаюць маніфест аб скасаванні прыгоннага права, які прыводзіцца цалкам у творы), французскай (уласцівай «вышэйшаму свету»). Аднак сярод князёў былі і «мужыцкія», як сцвярджае пісьменнік, яны выкарыстоўвалі свае веды з гумарам: «*Ідзі, рытар, ужо там цябе sub aqua прыехала*» [21, с. 108], што падкрэсліваецца пры дапамозе аўтарскага дапаўнення, пазначанага ў зноскі: «*Адвольны пераклад на лацінскую мову разрэзанага на часткі рускага слова “подвода”: sub – под, aqua – вода*» [21, с. 108]. Чытач такім чынам атрымлівае магчымасць ацаніць кантэкстуальную іронію стылявой манеры У. Караткевіча.

У творчасці пэўнага аўтара вылучаюцца тэксты, паміж якімі ўстанаўліваюцца адносіны семантычнай эквівалентнасці па розных тэкставых параметрах: структуры сітуацыі, адзінстве канцэпцыі, жанрава-тэматычных прынцыпах і інш. Адносіны, якія ўзнікаюць паміж імі, па аналогіі з тымі, якія ўзнікаюць паміж тэкстамі розных аўтараў, могуць быць названы аўтаінтэртэкстуальнымі, або адносінамі ўнутранай інтэртэкстуальнасці [1]. Катэгорыя інтэртэкстуальнасці ўяўляе сабой неад’емную ўніверсальную катэгорыю мастацкага тэксту, якая забяспечвае яго дыялагічнасць і поліфанічнасць. У творчасці У. Караткевіча гэтая катэгорыя набывае аўтарэфлексіўнасць, якая фарміруе асаблівасці індывідуальнага стылю пісьменніка і знаходзіцца ў цеснай сувязі з іншымі катэгорыямі тэксту: канцэптуальнасцю, мадальнасцю, інфарматыўнасцю і інш. Унутраная інтэртэкстуальнасць у структуры «ўсеагульнага тэксту» пісьменніка складаецца з адносін паміж створанымі ім тэкстамі, у тым ліку тэкстамі прозы і паэзіі. Гэта паратэкстуальнасць, аўтатэкстуальнасць, архітэкстуальнасць, устаўныя тэксты і інш.

Праблема ідыястылю мае комплексны характар, таму даследаванне стылю аўтара мэтазгодна праводзіць па некалькіх узроўнях: канцэптуальным, узроўні вобразнасці, жанрава- і тэматычна-тэкставым і інш.

Ідыястыль называюць «інварыянтным асобасным сэнсам» [22, с. 20], які мае канцэптуальную аснову. Аналіз ідыястылю на канцэптуальным узроўні прадугледжвае раскрыццё карціны свету аўтара. «Ідыястыль суадносіцца з моўнай асобай аўтара, мастацкая свядомасць якога ўвасабляе індывідуальную карціну

свету, узноўленую пры дапамозе спецыфічнага выкарыстання мовы ў эстэтычным плане. Унутраная індывідуальная мадэль свету аўтара, спецыфіка бачання ім свету знаходзіць свой адбітак па ўсіх узроўнях іерархічна арганізаванай структуры тэксту і абумоўлівае адбор іменна такіх элементаў, якія па сваіх моўных уласцівасцях з'яўляюцца найбольш эфектыўнымі для адлюстравання аўтарскага разумення рэчаіснасці, а таксама для рэалізацыі прагматычных устаноў тэксту" [23]. Сістэмна-структурны аспект апісання канцэптасферы ідыястылю У. Караткевіча прадугледжвае канцэнтрацыю ўвагі даследчыка на вызначэнні іерархіі канцэптаў і ўстанаўленні ўзаемасувязі паміж імі (С.Ю. Лаўрова, Н.А. Афанасьева, В.Я. Бяспалава, А.В. Кузняцова і інш.).

В.Я. Бяспалава вызначае канцэпт як "адзінку ўсведамлення паэта ці пісьменніка, якая атрымлівае сваю рэпрэзентацыю ў мастацкім творы або ў сукупнасці твораў і выяўляе індывідуальна-аўтарскае асэнсаванне сутнасці прадметаў і з'яў" [24, с. 6]. Мастацкі канцэпт, як лічыць І.А. Тарасава, перш за ўсё – адзінка індывідуальнага разумення, аўтарскай канцэптасферы, якая вербалізавана ў адзіным тэксце творчасці пісьменніка (аднак існуе імавернасць эвалюцыі канцэптуальнай сутнасці ад аднаго перыяду творчасці да другога) [25, с. 12]. Менавіта канцэпт тэксту, сканструяваны аўтарам пераважна трапеічнымі сродкамі, стварае неабходныя перадумовы для ўспрымання рэцыпіентам семантыкі, сфаксаванай у адной або некалькіх лексемах, і выступае ў якасці інструментальнай дамінанты семантычнай кагезіі. Даследаванне арыентавана на выяўленне мястоўнага напаўнення асноўных мастацкіх канцэптаў прозы і паэзіі як ідыястылявых дамінант двухадзінай проза-паэтычнай канцэптасферы У. Караткевіча на ўзроўні іх лексічнай структуры.

Мадэль канцэптасферы ППІ У. Караткевіча можна прадставіць у наступным выглядзе: базавы збіральны вобраз – ядро мастацкай карціны свету – *Радзіма*; яго непасрэднае напаўненне састаўляюць ключавыя канцэптуальна значныя лексемы гэтага поля: *зямля (ніва, дрэва), вада (рака, мора), неба (сонца, месяц)*; у бліжэйшым акружэнні знаходзіцца рад ключавых слоў другаснага парадку: *хлеб, груша, дуб, колас, кропля, крыніца, човен, туман* і інш.; больш падрабязна гл. у [26, с. 81-86]). Мноства інфармацыі не дэнататыўнага, узуальнага, а канататыўнага, асацыятыўнага роду прадвызначае палявую методыку апісання канцэпту, з акцэнтацыяй на індывідуальна-аўтарскім, асабіста абумоўленым кампаненце.

Мастацкі тэкст заўсёды пазначаны аўтарскай індывідуальнасцю. "Стыль аўтара адлюстроўваецца ў стылі мастацкага твора, які можна вызначыць як сістэму канцэптуальна-значных для пісьменніка, камунікатыўна і эстэтычна абумоўленых прынцыпаў арганізацыі тэксту, якія дыктуюць не толькі адбор і спалучэнне моўных сродкаў, але і выкарыстанне стылістычных прыёмаў, характар асацыятыўна-сэнсавага раскрыцця тэксту, якія вызначаюць яго структуру, прагматыку і семантыку" [23]. Як слушна зазначыў В.І. Іўчанкаў, "лірызм апавядання, рамантычная скіраванасць нараджаюць у прозе У. Караткевіча багата насычаную вобразнасць, яркую індывідуальнасць трапеічнага словаўжывання" [13, с. 6]. Таму пры аналізе ідыястылю на ўзроўні вобразнасці неабходна засяродзіць увагу на парадыхмах вобразаў (Н.В. Паўловіч), устойлівых мадэлях трапеічных пераносаў з вызначэннем асаблівасцей стварэння эматыўнасці, экспрэсіі як у прозе і паэзіі паасобку, так і ў двухадзінай іх сукупнасці. У гэтым плане адметнасцю трапеізацыі ППІ пісьменніка з'яўляецца рэпрэзентацыя канцэптуальна значных лексем і ключавых слоў пры дапамозе індывідуальна-аўтарскіх метафар, устойлівых параўнанняў, увасабленняў і іншых сродкаў стварэння вобразнасці. Адно з

улюблёных метафарычных азначэнняў слова-канцэпта *мора* ў тэкстах У. Караткевіча – гэта параўнанне пены прыбою з карункамі, якое ў розных варыянтах ускладняецца каларатывамі і суседствам з канцэптuallyна значнай лексмай *сонца*: “Там, дзе Лесбас у пенных карунках прыбою” [27, с. 139], “Мора, цёмна-сіняе, у рэдкіх белых карунках <...> усплэскае пенай” [28, с. 237], “свет гарою над палаванай брызгам і вадой, карункавай ад сонца і прыбою, блакітнаю каралавай градой” [27, с. 154]. “Мора” функцыянуе ў аўтара ва ўстойлівых метафарычных значэннях: як вялікая колькасць каго-небудзь (народ, нацыя – “Безгалосае мора!” [28, с. 278], “шэрае жабрацкае мора” [21, с. 451], “бачыў усё гэта беднае чалавечае мора” [21, с. 384]); як вялікая прастора (“зацвіло бямежнае плыткае мора” [28, с. 318], “грозны коннік над морам агню” [21, с. 224]; з морам параўноўваецца каханне ці каханая (“любоў да цябе, як мора, расцякаецца ў ціхай журбе” [27, с. 232], “у моры варацца караблі ад агню любові маёй” [27, с. 261], “зеленаватыя, як марская вада, вочы” Майкі, каханай Алеся [28, с. 348]).

У нашай працы мы звяртаемся да дзвюх састаўляючых любога мастацкага твора – да аўтарскага індывідуальнага стылю, які атрымаў тое ці іншае адлюстраванне ў канкрэтным тэксце, і да жанравых характарыстык гэтага тэксту (класікамі філалогіі ўжо даказана неразрыўная сувязь жанру і такіх катэгорый, як стыль, тэкст і інш. [29, с. 227; 19, с. 240]). Таму даследаванне ўнутранай інтэртэкстуальнасці на жанравым і тэматычна-тэкставым узроўнях праводзіцца з улікам індывідуальных асаблівасцей стылю аўтара (тэматычнае адзінства, адзінства канцэптасферы, спецыфіка адбору моўных сродкаў і інш.), якія накладваюцца на жанравыя характарыстыкі яго твораў, відазмяняючы ў пэўнай ступені жанравую структуру. Творчасць У. Караткевіча ахоплівае не толькі ўсе жанравыя падвіды, але і дапускае сумяшчэнне, узаемапрапінненне, суседства некаторых з іх. Так, напрыклад, у паэзіі – гэта не толькі сюжэтныя вершы і паэмы, ліра-эпічныя балады, але і верш у прозе “Слова Міцкевічу” [27, с. 322-323]. У прозе часта сустракаем вершы аўтара, якія не ўвайшлі ў зборнікі паэтычных твораў і былі напісаны спецыяльна для таго ці іншага праявінага твора (верш “Мова” і радкі пра Беларусь, укладзеныя ў вусны Алеся Загорскага). Некаторыя жанры вызначаны самім аўтарам: “навела” (“Кніга-ношы”), “апавяданне аб падарожжы ў стагоддзі” (“Дрэва вечнасці”), “жарт” (верш “У жніўні дзень”), “супакоены ўспамін праз трыццаць год” (верш “Саперніца”), “народная легенда” (верш “Перакаці-поле”) і г.д.

Заклучэнне

1. Аналіз ПП У. Караткевіча, які ў сукупнасці ўяўляе сабой двухадзінае поліжанравае (проза + паэзія) утварэнне, прадугледжвае вывучэнне асаблівасцей ідыястылю прозы і ідыястылю паэзіі аўтара ў дыялектыцы агульнага і прыватнага, універсальнага і спецыфічнага, што з’яўляецца мала распрацаванай праблемай сучаснай лінгвістыкі.

2. Выяўленне параметраў структурна-сістэмнага апісання проза-паэтычнага ідыястылю прадугледжвае вызначэнне істотных рыс гэтай катэгорыі – вызначэнне тэрміна “ідыястыль”, суаднясенне з сумежнымі тэрмінамі, перш за ўсё з паняццем “ідыялект”.

3. Катэгорыя інтэртэкстуальнасці ўяўляе сабой неад’емную ўніверсальную катэгорыю мастацкага тэксту, якая забяспечвае яго дыялагічнасць і поліфанічнасць. У творчасці ўнутраная інтэртэкстуальнасць У. Караткевіча вядзе да аўтар-рэфлексіўнасці, якая шмат у чым фарміруе і вызначае сукупны індывідуальны стыль пісьменніка.

4. Праблема ідыястылю мае комплексны характар, таму даследаванне стылю аўтара мэтазгодна праводзіць па некалькіх узроўнях: канцэптэуальным (мадэляванне аўтарскай канцэптасферы праз выяўленне іерархіі канцэптаў і ўстаўленне ўзаемасувязі паміж імі), вобразным (вызначэнне парадыгм вобразаў, устойлівых мадэляў трапеічных пераносаў, асаблівасцей стварэння эматыўнасці, экспрэсіўнасці і інш.), жанрава- і тэматычна-тэкставым. На ўсіх згаданых узроўнях ППІ пісьменніка вызначаюцца пэўныя факты ўнутранай інтэртэкстуальнасці.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

1. Идиостиль // Кругосвет : энциклопедия: [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://slovari.yandex.ru/dict/krugosvet/article/2/29/1007657.htm>. – Дата доступа : 20.05.2008.
2. **Балуш, Т.В.** Лингвоконцептуальный анализ художественного текста / Т.В. Балуш. – Мн. : БГПУ, 2005. – 113 с.
3. **Бугаёў, Д.** Паэзія Максіма Танка / Д. Бугаёў. – 2-е выд. – Мн., 2003. – 164 с.
4. **Маслова, В.А.** Поэт и культура: концептосфера Марины Цветаевой : учебное пособие / В.А. Маслова. – М. : Флинта : Наука, 2004. – 256 с.
5. **Навуменка, І.Я.** Змітрок Бядуля / І.Я. Навуменка. – 2-е выд. – Мінск : Беларуская навука, 2004. – 227 с.
6. **Рагойша, В.П.** Слядамі знічкі: Пра Сяргея Палуяна / В.П. Рагойша, Т. Кабржыцкая. – Мн., 1990. – 124 с.
7. **Шынкарэнка, В.** Нацыянальнае іагульначалавечае ў паэтычнай сістэме Уладзіміра Караткевіча // Уладзімір Караткевіч і яго творчасць у еўрапейскім культурным кантэксце: навук. збор. ; рэдкал.: А. Мальдзіс (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларускі кнігазбор, 2000. – С. 53–57.
8. **Верабей, А.** Рыцар Беларусі: роздум пра творчасць У. Караткевіча / А. Верабей // Роднае слова. – 2000. – № 8. – С. 12–16.
9. **Літвінава, Ю.М.** Фальклорныя традыцыі ў паэзіі Уладзіміра Караткевіча / Ю.М. Літвінава // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Сер. 4, Філалогія. Журналістыка. Педагогіка. – 2004. – № 2. – С. 3–8.
10. **Русецкі, А.** Уладзімір Караткевіч: праз гісторыю ў сучаснасць / А. Русецкі. – Мінск : Мастацкая літаратура, 2000. – 301 с.
11. **Шынкарэнка, В.** Пад ветразем добра і прыгажосці: Жанрава-стылявыя асаблівасці прозы У. Караткевіча / В. Шынкарэнка. – Мн. : Навука і тэхніка, 1995. – 175 с.
12. **Жаўняровіч, П.П.** Публіцыстыка Уладзіміра Караткевіча: моўны факт у вызначэнні жанру : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.01.10 / П.П. Жаўняровіч ; Беларус. дзярж. ун-т. – Мінск, 2006. – 23 с.
13. **Ивченков, В.И.** Лексическая организация текста: В творческой лаборатории В. Караткевича / В.И. Ивченков. – Мн. : БГУ, 2002. – 211 с.
14. **Лясовіч, С.М.** Сістэма колераабазначэння ў мове твораў Уладзіміра Караткевіча: структурна-семантычны, функцыянальны і кагнітыўны аспекты : аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук : 10.02.01 / С.М. Лясовіч ; Ін-т мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі. – Мінск, 2006. – 24 с.
15. **Виноградов, В.В.** О языке художественной литературы / В.В. Виноградов. – М., 1959. – 655 с.
16. **Северская, О.И.** Функционально-доминантная модель эволюции художественных систем: от идиолекта к идиостилю / О.И. Северская, С.Ю. Преображенский // Поэтика и стилистика. – М., 1991. – 257 с.
17. **Зотов, Ю.П.** Диалогика текста как бесконечномерное смысловое пространство (на материале английских текстов) / Ю.П. Зотов. – Саранск, 1999. – 221 с.
18. **Менджерицкая, Е.О.** Когнитивные аспекты изучения синтаксиса художественной литературы / Е.О. Менджерицкая // Лингвистика на исходе XX века. Итоги и перспективы : тезисы докладов Международной конференции. – Т. 1. – М. : Изд-во МГУ, 1995. – 423 с.
19. **Бахтин, М.М.** К методологии гуманитарных наук / М.М. Бахтин // Эстетика словесного творчества – М. : Искусство, 1979. – С. 361–373.

20. **Гончарова, Е.А.** Расширение категориального аппарата в современных исследованиях текста // Лингвистика на исходе XX века. Итоги и перспективы : тезисы докладов международной конференции. – М. : Изд-во МГУ, 1995. – Т. 1. – 423 с.
21. **Караткевіч, У.** Каласы пад сярпом тваім / У. Караткевіч // Збор твораў : у 8 т. – Мн. : Маст. літ., 1989. – Т. 5 : Раман, кн. 2 ; Зброя: Аповесць. – 527 с.
22. **Пищальникова, В.А.** Проблема идиостиля. Психолингвистический аспект [Текст] / В.А. Пищальникова. – Барнаул, 1992. – 347 с.
23. **Литвинова, В.В.** Неоднозначность бытия как основа идиостиля Рэя Брэдбери / В.В. Литвинова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bigpi.biysk.ru/ff/profile.php?/>. – Дата доступа : 20.08.2008.
24. **Беспалова, О.Е.** Концептосфера поэзии Н.С. Гумилева в ее лексическом представлении : автореф. дис. ... канд. филол. наук / О.Е. Беспалова. – СПб., 2002. – 24 с.
25. **Тарасова, И.А.** Категория когнитивной лингвистики в исследовании идиостиля / И.А. Тарасова. Языкознание. Вестник СамГУ. – 2004. – № 1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vestnik.ssu.samara.ru/gum/2004web1/yaz/yaz20041.html/>. – Дата доступа : 20.08.2008.
26. **Шецко, Л.М.** Прозо-поэтический идиостиль как единое концептуальное пространство (на примере ЛСП “вода” в текстах произведений В. Короткевича / Л.М. Шецко // Веснік УА “МДПУ імя І.П. Шамякіна”. – 2008. – № 4. – С. 81–86.
27. **Караткевіч, У.** Вершы, паэмы / У. Караткевіч // Збор твораў : у 8 т. – Мн. : Маст. літ., 1987. – Т. 1. – 431 с.
28. **Караткевіч, У.** Каласы пад сярпом тваім / У. Караткевіч // Збор твораў : у 8 т. – Мн. : Маст. літ., 1989. – Т. 4 : Раман, кн. 1. – 399 с.
29. **Тынянов, Ю.Н.** О пародии / Ю.Н. Тынянов // Поэтика. История литературы. Кино. – М. : Наука, 1977. – С. 284–310 с.